

EU MOZAIKOK

INFORMÁCIÓK ÉS ISMERETTERJESZTÉS AZ EURÓPAI UNIÓRÓL - AZ MTA KRTK
VILÁGGAZDASÁGI INTÉZET SOROZATA

2019/06.

2019. MÁRCIUS 18.

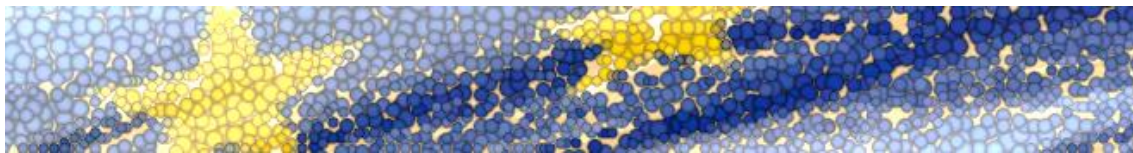
ÉLTETŐ ANDREA

AZ EURÓPAI KÖRNYEZETVÉDELMI ÜGYNÖKSÉG

Közel egy évvel ezelőtt az Európai Bizottság [peres eljárást kezdeményezett](#) az Európai bíróságnál hat ország – köztük Magyarország – kormánya ellen. Franciaország, Németország és az Egyesült Királyság ellen amiatt, hogy az említett országok nem tartják be a nitrogén-dioxidra vonatkozó légszennyezési határértékeket, Magyarország, Olaszország és Románia ellen pedig a szálló por (PM₁₀) tartósan magas szintje miatt indul bírósági eljárás. A környezeti levegő minőségére vonatkozó uniós szabályozásban ([2008/50/EK irányelv](#)) meghatározott határértékeket 2010-ig, illetve 2005-ig kellett volna teljesíteni. Csehország, Szlovákia és Spanyolország esetében nem indult eljárás, mert a Bizottság elfogadta az általuk betervezett szennyezéscsökkentési tervet. A magyar esetben az Európai Bizottság mert nem látott kellő garanciákat arra, hogy a magyar kormány által benyújtott intézkedési terv valóban hatékonyan tudja csökkenteni a levegő szennyezettségét.

Az Európai Bizottság döntéseit az Európai Környezetvédelmi Ügynökség ([EEA](#)) tanulmányai, adatai alapozzák meg. Az Ügynökség feladata, hogy megbízható, független tájékoztatást adjon a környezet állapotáról a tagállamokban. Az Ügynökséget 1990-ben alapították és 1994-től működik Dániában, koppenhágai székhellyel, 200 alkalmazottal. Az EEA a Bizottságnak és a tagországoknak nyújt segítséget, hogy a környezet javításáról, a fenntarthatóság felé való haladásról tájékozódjanak. Az Ügynökség jelentősége a 2000-es években nőtt meg az energiahatékonyság és a klímaváltozás kapcsán.

Az EEA jelenleg 33 tagországot (EU + Svájc, Norvégia, Izland, Törökország és Liechtenstein) és hat nyugat-balkáni együttműködő országot számlál, együtt dolgozik a nemzeti környezetvédelmi ügynökségekkel, minisztériumokkal. Az Európai Bizottság, az Európai Parlament, a Tanács mellett az EU más olyan intézményeinek is szolgáltat, mint az Európai

EU MOZAIKOK

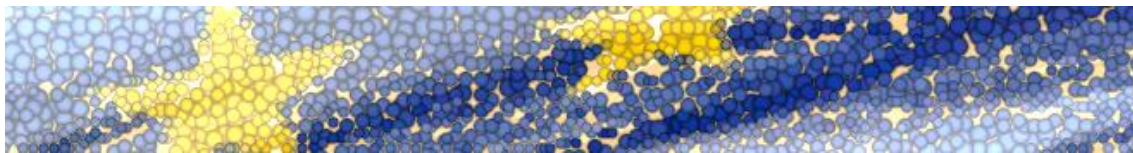
INFORMÁCIÓK ÉS ISMERETTERJESZTÉS AZ EURÓPAI UNIÓRÓL - AZ MTA KRTK
VILÁGGAZDASÁGI INTÉZET SOROZATA

Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága. Az EEA irányító testületében mind a 33 ország egy képviselője benne van, valamint az Európai Parlament által kijelölt két szakértő. A testület alakítja ki a programot, nevezi ki az ügyvezető igazgatót és a tudományos tanács tagjait (maximum 20 tudós). Az EEA hat [európai témaközpontokat](#) is irányít. Ezek a témaközpontok a főbb környezetvédelmi kérdésekkel foglalkoznak, s mintegy 90 szakintézményt tömörítenek.

Az EEA információs anyagai (jelentések, tájékoztatók, cikkek) a környezet állapotát, jelenlegi gazdasági és társadalmi folyamatokat, a politika hatékonyságát írják le, s ezeket az üzleti közösség és a civil társadalom szereplői is felhasználják. A 2018-as [jelentés a levegő minőségéről](#) például a rengeteg adat mellett azt is leírja, mit tesz az EU a káros kibocsátások ellenőrzésére és a légszennyezés csökkentésére. Az Unió tiszta levegő programja három pilléren nyugszik: 1. 2004-es és 2008-as direktívák alapján határértékek felállítása, amit a tagállamoknak be kell tartaniuk 2. Nemzeti Kibocsátási Plafon Direktíva (2016) alapján a tagállamoknak ki kell dolgozniuk egy nemzeti légszennyezéscsökkentő programot 2019-ig. 3. kibocsátási és energia hatékonysági szabványok felállítása az ipar és a járművek számára. (Az EU [környezeti politikája](#) egyébként 1972-re nyúlik vissza, a levegő mellett számos más területen.)

Az EEA 2017 novemberében létrehozta online az aznapi állapotot mutató levegőminőségi [indexet](#), ahol bárki tájékozódhat az EU összes országáról. Az index a tagországok óránként hivatalosan lejelentett adatain alapul több, mint kétezer mérőállomásról és kiegészül a Copernicus Atmospheric Monitoring Service adataival. A mutató színes, a közlekedési lámpa szerint, a zöldek a jó, sárga a közepes és a pirosak a rossz minőségre utalnak (ötféle szennyezőanyag jelenlétéből kombinálva). Az indexet jelentős média és közfigyelem kíséri, hetente átlag tízezer látogatója van a honlapnak.

Az EEA koordinálja az 1994-ben alapított Európai Környezeti Információs és Megfigyelő Hálózatot ([EIONET](#)). Ez az EEA és a tagországok, valamint az együttműködő országok közötti partnerségi hálózat, amely a környezetvédelmet érintő szakpolitikák számára szolgáltat értékes információt. Az EIONET több mint 300 tagintézményt számlál és alá tartozik az említett hat

EU MOZAIKOK

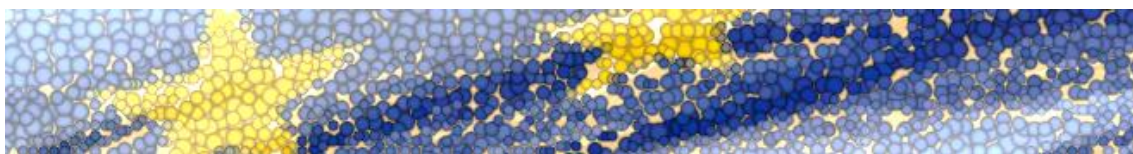
INFORMÁCIÓK ÉS ISMERETTERJESZTÉS AZ EURÓPAI UNIÓRÓL - AZ MTA KRTK
VILÁGGAZDASÁGI INTÉZET SOROZATA

témaközpont is, ahol minden országból konzorciumok a résztvevők. A témák a következők: 1. légszennyezés, közlekedés, zaj, 2. klímaváltozás enyhítése és energia, 3. klímaváltozás hatásai, sérülékenységi, 4. biológiai diverzitás, 5. belföldi, partközeli és tengeri vizek, 6. talajvédelem, 7. hulladékkezelés, zöld gazdaság. Az EIONET gondozásában jelenik meg az Európai Klímaadaptációs Hírlevél, amely az uniós politikákkal, kutatási eredményekkel, helyi, nemzeti és nemzetközi alkalmazkodási akciókkal kapcsolatos hírekről tájékoztat.

Az EEA az EU szomszédos országaival is együttműködik a Szomszédáspolitikai keretében (ENP). Két többéves projekt (2016-2020) határozza meg ezt az együttműködést a hat keleti és kilenc déli partner országgal. A cél a környezetvédelem támogatása és a környezeti kormányzás erősítése.

Az EEA tanulmányai, felmérései és adatai nagyon hasznosak. Felhívják a figyelmet a problémákra és képet adnak más térségek példáiról. Tavaly publikálták [a vízkészletek minőségéről és mennyiségéről szóló jelentést](#). Ebből kiderül, hogy az EU-ban a felszíni vizek csupán 40 százaléka tekinthető ökológiailag jó állapotúnak, és mindössze 38 százalékuknak megfelelő a kémiai összetétele. A kémiai szennyezésért leginkább a higany felelős. A felszín alatti vizek jobb minőségűek, de ezen tartalékokra vigyázni kell hazánkban is. Szintén tavaly ősszel jelent meg az [erdőkről szóló](#) jelentésük is. Ebből kiderül, hogy a második világháború utáni fél évszázadban 30 százalékkal nőtt az erdőség Nyugat-Európában, míg Közép-Kelet-Európában csak 16-20%-kal. Az erdős területekre vigyázni kell, mert az extrém időjárás mellett az emberi tevékenység veszélyezteteti leginkább.

Az Európai Környezetvédelmi Ügynökség fotópályázatokat is hirdet és minden évben meghirdeti az [az Európa Zöld Fővárosa](#) című díjra kiírt pályázatot. Az elismerésben olyan 100 ezer lakos feletti európai város részesülhet, amely igazolhatóan teljesítette a legszigorúbb környezetvédelmi normákat, és folyamatos kötelezettséget vállal a környezet állapotának további javítására és a fenntartható fejlődésre vonatkozó célkitűzések megvalósításáért. 2019-ben Pécs is felkerült a jelöltek listájára, bár Oslo nyert. Korábban elnyerte ezt a címet pl. Ljubljana, Koppenhága, Nantes, Essen, Bristol, Hamburg. A kisebb népességű városok számára alapították az Európai Zöld Levél díjat 2014-ben, melyet a 20.000 és 100.000 fő közötti

EU MOZAIKOK

INFORMÁCIÓK ÉS ISMERETTERJESZTÉS AZ EURÓPAI UNIÓRÓL - AZ MTA KRTK
VILÁGGAZDASÁGI INTÉZET SOROZATA

népességgel rendelkező városok nyerhetnek el. A pályázaton szintén olyan városok indulhatnak, melyek sokat tettek a városi környezet javítása érdekében, valamint megfelelő közösségi közlekedési hálózattal, megújuló energiaforrásokkal rendelkeznek és törekednek a fenntarthatóságra.

Minden környezettudatos embernek érdemes tehát az EEA honlapját időnként felkeresni és tájékozódni.